



ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาคุณภาพเนื้อของสุกรพื้นเมืองไทย
MEAT QUALITY STUDY OF THAI NATIVE PIGS

โดย

นางสาวรัตดา ทักมาลา

ปีการศึกษา 2547

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร – การผลิตสัตว์

ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาคุณภาพเนื้อของสุกรพื้นเมืองไทย

Meat Quality Study of Thai Native Pigs



ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร- การผลิตสัตว์

ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

ร.พ.

ร.364 ก

2547

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ

ปีการศึกษา 2547

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน **58827**

วัน,เดือน,ปี **10 ก.พ. 2549**

ขอสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บ. 11513/23
i.....

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ

ปีการศึกษา 2547

ชื่อเรื่อง การศึกษาคุณภาพเนื้อของสุกรพื้นเมืองไทย
Meat Quality Study of Thai Native Pigs

ชื่อสกุล นางสาวรัตดา ทัดมาลา

สาขาวิชา เทคโนโลยีการเกษตร- การผลิตสัตว์ **ภาควิชา** วิทยาศาสตร์เกษตร

คณะ วิศวกรรมศาสตร์อุตสาหกรรม

อาจารย์ที่ปรึกษา ศ.ดร. กันยา ตันติวิสุทธิกุล

บทคัดย่อ

การศึกษาคุณภาพเนื้อของสุกรพื้นเมือง ไทยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสีของเนื้อ ความสามารถในการอุ้มน้ำ การสูญเสียน้ำระหว่างการปรุง การวิเคราะห์ความนุ่ม การวิเคราะห์ ขนาดของเส้นใยกล้ามเนื้อ การวิเคราะห์ความยาวซาร์โคเมอร์ของกล้ามเนื้อสันนอกและกล้ามเนื้อ สะโพกโดยศึกษาจากสุกรพื้นเมืองจำนวน 11 ตัว

ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์สีของเนื้อ คือ มีค่า L^* ของกล้ามเนื้อสันนอกกับกล้ามเนื้อ สะโพกเฉลี่ยเท่ากับ 40.3 ± 5.88 และ 34.65 ± 5.65 ค่า b^* ของกล้ามเนื้อสันนอกกับกล้ามเนื้อ สะโพกเฉลี่ยเท่ากับ -0.63 ± 1.136 และ -0.93 ± 0.93 ส่วนค่า a^* ของกล้ามเนื้อสันนอกกับกล้ามเนื้อ สะโพกเฉลี่ยเท่ากับ 10.10 ± 2.30 และ 13.28 ± 3.13 ค่าความสามารถในการอุ้มน้ำของกล้ามเนื้อสัน นอกกับกล้ามเนื้อสะโพกเฉลี่ยเท่ากับ 0.51 ± 0.11 และ 0.47 ± 0.15 ค่าการสูญเสียน้ำระหว่างการปรุง ของกล้ามเนื้อสันนอกกับกล้ามเนื้อสะโพกเฉลี่ยเท่ากับ 31.85 ± 6.87 และ 33.45 ± 5.18 เปอร์เซ็นต์ ค่าความนุ่มของเนื้อ โดยวัดจากค่าแรงตัดผ่านเนื้อ (Shear force) ของกล้ามเนื้อสันนอกกับกล้ามเนื้อ สะโพกเฉลี่ยเท่ากับ 7.14 ± 2.03 และ 8.24 ± 1.84 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เซนติเมตร ค่าขนาดของเส้น ใยกล้ามเนื้อสันนอกกับกล้ามเนื้อสะโพกเฉลี่ยเท่ากับ 83.63 ± 8.08 และ 81.4 ± 6.19 ไมครอน ค่า ความยาวซาร์โคเมอร์ของกล้ามเนื้อสันนอกกับกล้ามเนื้อสะโพกเฉลี่ยเท่ากับ 1.94 ± 0.05 และ 1.97 ± 0.03 ไมครอน

กิตติกรรมประกาศ

ปัญหาพิเศษเรื่อง การศึกษาคุณภาพเนื้อของสุกรพื้นเมืองไทย นี้ถูกลงไปได้ด้วยดีโดยได้รับความช่วยเหลือจากหลายฝ่ายด้วยกัน โดยเฉพาะรศ.ดร. กัญญา ตันตวิสุทธิกุล อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษที่กรุณาให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางการทำปัญหาพิเศษ และผศ. จันทร์พร เจ้าทรัพย์ที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องการทดลอง ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ในภาควิชาครุศาสตร์เกษตรทุกท่านที่ได้ให้คำปรึกษาแนะ ขอขอบพระคุณคุณครูวันเพ็ญและคุณครูสำราญ ศรีเลี่ยมทอง ประจำโรงเรียนคลองลานวิทยาที่ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องที่พัก อาหาร และผู้ใหญ่น้ำกับลูกบ้าน หมู่ 16 ตำบลคลองลาน อำเภอกลองลาน จังหวัด กำแพงเพชร ที่อำนวยความสะดวกในเรื่องการเก็บตัวอย่างเนื้อสุกรพื้นเมือง ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร และรวมทั้งการช่วยเหลือของเพื่อน ๆ ที่ช่วยทำการทดลองจนสำเร็จถูกลงไปด้วยดี

ประโยชน์อันเนื่องมาจากปัญหาพิเศษนี้จะพึงมีเพียงใดขอบแต่บิดามารดาและขอกราบขอบพระคุณที่ให้การสนับสนุนด้านทุนทรัพย์และเป็นกำลังใจในทุกเรื่อง

รัตดา ทัตมาลา

มีนาคม 2548

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อปัญหาพิเศษ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญตาราง.....	จ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	2
1.3 ขอบเขตของปัญหา.....	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
บทที่ 2 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	3
2.1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสุกรพันธุ์พื้นเมืองของไทย.....	3
2.2 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสีของเนื้อสัตว์.....	5
2.3 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อสัตว์.....	6
2.4 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความนุ่มของเนื้อสัตว์.....	7
2.5 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเส้นใยกล้ามเนื้อ.....	8
2.6 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับซาร์โคเมอร์.....	9
2.7 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกล้ามเนื้อของสัตว์.....	10
บทที่ 3 อุปกรณ์และวิธีการ.....	14
3.1 อุปกรณ์และสารเคมีที่ใช้ในการวิจัย.....	14
3.2 วิธีการวิจัย.....	15
3.3 สถานที่ทำการวิจัย.....	20
3.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย.....	20
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผลการวิจัย.....	21
4.1 ผลการวิจัย.....	21
4.2 วิจารณ์ผลการวิจัย.....	25

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	28
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	28
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	28
บรรณานุกรม.....	30
ภาคผนวก.....	32
ตารางภาคผนวกที่ 1.....	33
ตารางภาคผนวกที่ 2.....	35
ตารางภาคผนวกที่ 3.....	36
ตารางภาคผนวกที่ 4.....	38
ตารางภาคผนวกที่ 5.....	39
ตารางภาคผนวกที่ 6.....	40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 สมรรถภาพของสุกรพื้นเมืองไทยในด้านต่าง ๆ.....	4
2 ผลของสัตว์แต่ละชนิด ที่มีต่อเส้นผ่านศูนย์กลางของมัสเซิลไฟเบอร์ ในระยะแรกเกิด และ เมื่อโตเต็มที่.....	12
3 วิธีหาพื้นที่โดยการใช้เครื่องมือ เบราน์ชไวเกอร์.....	17
4 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสีของเนื้อสุกรพื้นเมือง (n = 11)	21
5 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของค่าความสามารถในการ อ้วนน้ำของเนื้อสุกรพื้นเมือง (n = 11).....	22
6 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการสูญเสียไนโตรเจน การปรุงของเนื้อสุกรพื้นเมือง (หน่วยวัด เปอร์เซ็นต์) (n = 1).....	23
7 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความนุ่มของเนื้อสุกร พื้นเมือง (หน่วยวัด กิโลกรัม/ลูกบาศก์เซนติเมตร) (n = 11).....	23
8 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของขนาดของเส้นใยกล้ามเนื้อ ของเนื้อสุกรพื้นเมือง (หน่วยวัด ไมครอน) (n = 11).....	24
9 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความยาวซาร์โคเมอร์ ของเนื้อสุกรพื้นเมือง(หน่วยวัด ไมครอน) (n = 11).....	24

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

สุกร เป็นสัตว์ที่มีผู้นิยมนำเนื้อมาบริโภคกันทั่วโลก ในประเทศไทยนั้น มีรายงานว่า เนื้อสุกรนั้นเป็นที่นิยมบริโภคเป็นอันดับ 2 รองจากเนื้อไก่ โดยพบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา ค่าเฉลี่ยของการบริโภคเนื้อสุกรอยู่ที่ 4.7 กิโลกรัมต่อคนต่อปี จึงมีการเลี้ยงสุกรกันมากจนกลายเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ประเภทหนึ่ง สุกรที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นสายพันธุ์จากยุโรปและอเมริกา ที่นำมาผสมพันธุ์ ซึ่งเป็นที่นิยมบริโภคของผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง นอกจากนี้แล้วยังมีสุกรพันธุ์พื้นเมืองไทยซึ่งคนในเขตชนบท ทั้งชาวเขาที่อยู่บนคอกและผู้ที่ย้ายมาที่ราบจะนิยมเลี้ยงสุกรพื้นเมืองของไทยเป็นอาชีพ เพื่อจำหน่ายเนื้อสำหรับบริโภค และไว้สำหรับเป็นของขวัญ แลกเปลี่ยนในวันแต่งงาน หรืองานมงคลต่าง ๆ ด้วยเหตุผลที่ว่า สุกรพื้นเมืองเลี้ยงง่าย ให้ลูกคอก และรสชาติของเนื้อที่แตกต่างออกไปจากเนื้อสุกรลูกผสมสายพันธุ์ยุโรป

Kimloon (1998) กล่าวถึง สมรรถภาพของสุกรพื้นเมืองไทยในด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้ คือ สุกรพื้นเมืองเพศผู้อายุ 1-2 ปี จะมีความสูงเฉลี่ย 65.68 ซม. จำนวนเต้านมประมาณ 12 เต้า อายุที่เริ่มผสมพันธุ์ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 71 วัน ส่วนในสุกรพื้นเมืองเพศเมียที่มีอายุระหว่าง 2-4 ปี จะมีความสูงเฉลี่ย 68.69 ซม. มีจำนวนเต้านมเฉลี่ย 13 เต้า อายุที่เริ่มผสมพันธุ์ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 105 วัน ระยะเวลาที่ใช้ในการอู้มท้องประมาณ 113 วัน วงรอบการเป็นสัดเฉลี่ย 21 วัน จำนวนวันกลับสัดหลังหย่านมประมาณ 6 วันจำนวนลูกแรกคลอดต่อครอกเฉลี่ย 11.61 ตัว น้ำหนักเฉลี่ยแรกคลอดต่อตัวเฉลี่ย 0.95 กก. น้ำหนักหย่านมต่อครอกเฉลี่ย 41.45 กิโลกรัม อัตราการเจริญเติบโตต่อตัวต่อวันเฉลี่ย 0.14 กก. อัตราการอยู่รอด 95 เปอร์เซ็นต์ น้ำหนักก่อนฆ่าเฉลี่ย 60.94 กก. เปอร์เซ็นต์ซากเฉลี่ย 64.88 เปอร์เซ็นต์ และปริมาณเนื้อแดงเฉลี่ย 11.86 เปอร์เซ็นต์

เนื่องจากสุกรพื้นเมืองยังคงมีบทบาทสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชาวชนบทที่อยู่ห่างไกล เพราะมีคุณลักษณะที่โดดเด่นเฉพาะตัว ที่สมควรจะได้รับการศึกษาพัฒนาอย่างจริงจัง ให้เป็นมรดกทางพันธุกรรมแก่ประเทศไทยตลอดไป สุกรพื้นเมืองของไทยเป็นสัตว์ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์มากประเภทหนึ่ง เนื่องจากไม่ได้รับการพัฒนาและขยายพันธุ์ในเชิงธุรกิจ จะมีการเลี้ยง

เฉพาะในชนบทที่ห่างไกลความเจริญเท่านั้น ปริมาณจึงลดลงอย่างน่าเป็นห่วง ดังนั้นการวิจัยทางด้านคุณภาพเนื้อของสุกรพื้นเมืองจึงเกิดขึ้น จุดประสงค์ก็เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิจัยแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงสายพันธุ์สุกรพื้นเมืองของไทยให้ดียิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาคุณภาพเนื้อของสุกรพื้นเมืองที่เลี้ยงในประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของปัญหา

ศึกษาคุณภาพเนื้อของสุกรพื้นเมือง โดยศึกษาถึง สีของเนื้อ ความนุ่มของเนื้อ ความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อ ค่าการสูญเสียน้ำระหว่างการปรุง ขนาดเส้น โยกล้ำเนื้อ และความยาวซาร์โคเมอร์ของกล้ามเนื้อสันนอกและกล้ามเนื้อสะโพก

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยให้ทราบถึงคุณภาพของเนื้อสุกรพื้นเมืองในด้านต่าง ๆ
2. สามารถนำไปเป็นองค์ประกอบในการศึกษาวิจัยในการเปรียบเทียบกับคุณภาพกับเนื้อสุกรชนิดอื่น ๆ
3. ใช้เป็นความรู้แก่เกษตรกรหรือผู้ที่มีความสนใจ

บทที่ 2

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดทำปัญหาพิเศษ เรื่องการศึกษาคุณภาพเนื้อของสุกรพื้นเมืองผู้จัดทำ ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องออกเป็น 7 ประเภท คือ

- 2.1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสุกรพันธุ์พื้นเมืองของไทย
- 2.2 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะเนื้อสัตว์
- 2.3 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชูกำลังของเนื้อสัตว์
- 2.4 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความนุ่มของเนื้อสัตว์
- 2.5 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเส้นใยกล้ามเนื้อ
- 2.6 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับซาร์โคเมอร์
- 2.7 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกล้ามเนื้อของสัตว์

2.1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสุกรพันธุ์พื้นเมืองของไทย

2.1.1 ชนิดของสุกรพื้นเมือง

สุกรพื้นเมืองในประเทศไทยอยู่ในวงศ์ *Sus indicus* ลักษณะของสุกรพื้นเมืองของไทยนั้น ได้พัฒนามาจากสุกรป่า หรือบางส่วนได้จากการนำเข้ามาจากประเทศจีนเป็นเวลานานแล้ว สุกรพื้นเมืองของไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. สุกรพันธุ์ไหหลำ ซึ่งเลี้ยงอยู่แถบภาคกลางและภาคใต้ มีลักษณะสีดำทองขาว หรือสีดำปนขาวสลับกัน ทองขาว จมูกยาวแอนขึ้นเล็กน้อย คางช้อย ไหล่กว้าง หลังแอน สะโพกเล็ก ขาและข้อเท้ามักอ่อนแอโตเร็ว และสืบพันธุ์ได้เร็วกว่าสุกรพื้นเมืองพันธุ์อื่น ๆ โตเต็มที่หนักประมาณ 110-120 กิโลกรัม

2. สุกรพันธุ์ราดหรือพันธุ์พวง เคยพบมากทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้มีลักษณะสีดำตลอดตัว ลำตัวสั้นและป้อม โคน้ำ กระดูกเล็ก หลังแอน หน้ายาว จมูกยาว หูตั้ง เล็ก โตเต็มที่หนักประมาณ 60-80 กิโลกรัม

3. สุกรพันธุ์ควาย พบทางภาคเหนือและภาคกลาง มีลักษณะคล้ายสุกรพันธุ์ไหหลำ

ส่วนใหญ่ลำตัวเป็นสีดำ จมูกตรงและสั้น มีรอยขนบริเวณลำตัวมากกว่า สุกรพันธุ์ไหหลำ หูใหญ่ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปรก เล็กน้อยเป็นสุกรที่มีขนาดใหญ่กว่าบรรดาสุกรพื้นเมืองพันธุ์อื่น ตัวผู้โตเต็มที่หนักประมาณ 125-150 กิโลกรัม ตัวเมียประมาณ 110-125 กิโลกรัม

นอกจากนี้ยังมีการเรียกชื่อของสุกรพื้นเมืองหลากหลายตามแต่ละท้องถิ่น เช่น หมูราด หมูกระโคน จะรูกะนอ จะรูกะเมา หมูก็ หมูแจ้ หมูหูตัน หมูกำพร้าว หมูจีพร้าว
(www.dld.go.th/home/biopig.html)

Kimloon (1998) ได้รายงานผลการวิจัยสุกรพื้นเมืองของไทยซึ่งลักษณะของสุกรจะมีลำตัวสีดำ ขกเว้นบริเวณหน้า ข้อขา เท้า และท้อง จะมีสีขาว ส่วนหูนั้นจะเป็นหูปรกกว้าง และมีลำตัวกว้าง ส่วนหลังจะแอ่น และท้องยาน

ตารางที่ 1 สมรรถภาพของสุกรพื้นเมืองไทยในด้านต่าง ๆ

ลักษณะ	เฉลี่ย
สุกรเพศผู้อายุ 1 – 2 ปี	
ความสูง (ซม.)	65.68±2.50
ความยาว (ซม.)	84.80±3.70
จำนวนเต้านม (เต้า)	11.80±2.28
สุกรเพศเมียอายุ 2 – 4 ปี	
ความสูง (ซม.)	68.69±2.23
ความยาว (ซม.)	114.90±3.80
จำนวนเต้านม (เต้า)	12.40±1.60
อายุที่เริ่มผสมพันธุ์ได้ในเพศผู้ (วัน)	71±10
อายุที่เริ่มผสมพันธุ์ได้ในเพศเมีย (วัน)	105.50±12.95
ระยะเวลาอุ้มท้อง (วัน)	113.64±2.34
วงรอบการเป็นสัด (วัน)	20.95±0.89
จำนวนวันกลับสัดหลังหย่านม	5.71±1.26
วงรอบการสืบพันธุ์ต่อปี (ครอก)	2.60±0.05
จำนวนลูกแรกคลอดต่อครอกเฉลี่ย	11.61±3.43
น้ำหนักแรกคลอดต่อครอกเฉลี่ย (กก.)	10.93±3.34
น้ำหนักเฉลี่ยแรกคลอดต่อตัว (กก.)	0.95±0.13
จำนวนลูกหย่านม (21 วัน) ต่อครอก	11.03±2.99

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะ	เฉลี่ย
น้ำหนักข่านมต่อครอก (กก.)	41.45±8.66
น้ำหนักข่านมต่อตัว (กก.)	3.91±0.76
อัตราการเจริญเติบโต (กก. ต่อวัน)	0.14±0.04
อัตราการอยู่รอด (เปอร์เซ็นต์)	95
จำนวนวันที่ขุนก่อนเข้าฆ่า	155.90±16.05
น้ำหนักก่อนฆ่า (กก.)	60.94±7.03
อัตราการเจริญเติบโตหลังข่านม (กก. ต่อวัน)	0.37±0.02
เปอร์เซ็นต์ซาก	64.88±1.24
ปริมาณเนื้อแดง (เปอร์เซ็นต์)	11.86±0.82

ที่มา: Kimloon(1998)

2.2 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสีของเนื้อสัตว์

เขวาลักษณ์ สุรพันธ์พิศิษฐ์ (2536 :30 - 32) กล่าวว่า เนื้อสัตว์มีสีตั้งแต่สีชมพูออกเทา จนถึงสีแดงออกเข้ม สีเนื้อของสัตว์จะแตกต่างกันไปตามประเภทของกล้ามเนื้อขณะมีชีวิตอยู่ ชนิด เพศ และอายุของสัตว์ทั้งนี้มิสาเหตุมาจากรงควัตถุไมโอโกลบิน (Myoglobin pigments) ที่มีอยู่นั่นเอง

ไมโอโกลบิน(myoglobin) เป็นสารสีของเนื้อโดยเฉพาะ โมเลกุลของไมโอโกลบินจะประกอบด้วยออกซิเจนของธาตุเหล็กซึ่งการเปลี่ยนแปลงของธาตุเหล็กนี้ จะทำให้สีของเนื้อเปลี่ยนไป ขณะสัตว์มีชีวิต ไมโอโกลบินเป็นที่เก็บออกซิเจน กล้ามเนื้อที่ทำงานหนักจะมีปริมาณ ไมโอโกลบินมากเพราะต้องการใช้ออกซิเจนมากทำให้เนื้อสีเข้มด้วย ปฏิกริยาทางเคมีของสารสีนั้นเป็นสาเหตุที่ทำให้สีเนื้อเปลี่ยน โดยถ้าออกซิเจนของ heme ring อยู่ในรูปออกซิไดซ์คือเฟอร์ริก (Fe^{3+}) จะไม่สามารถทำปฏิกริยากับสารใดๆได้แต่ถ้าอยู่ในสภาพรีดิวซ์ คือเฟอร์รัส (Fe^{2+}) สามารถรวมกับโมเลกุลของน้ำในเนื้อที่ยังไม่ได้ตัด เมื่อตัดเนื้อสัมผัสกับอากาศจะรวมกับออกซิเจน สภาวะรีดิวซ์เกิดตามธรรมชาติอยู่แล้วเพราะว่าต้องเป็นตัวนำออกซิเจนเข้าสู่เซลล์ เมื่อสัตว์ตายแล้ว ไม่มีออกซิเจนทำให้เฟอร์รัส (Fe^{2+}) รวมตัวกับน้ำเกิดมีสีม่วงขึ้น เมื่อตัดเนื้อสัมผัสกับอากาศจะทำปฏิกริยากับออกซิเจน ได้เป็นออกซีไมโอโกลบินมีสีแดงสดจะเกิดหลังจากตัดเนื้อ 30-45 นาทีและ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม่เปลี่ยนแปลง แต่ถ้าตัดเนื้อเก็บไว้ในที่อับอากาศ อนุญาตให้เกิดการออกซิไดซ์ไปเป็นเมทไมโอโกลบินทำให้เนื้อเป็นสีน้ำตาล แต่ถ้าสัมผัสกับออกซิเจนอีกก็สามารถเปลี่ยนกลับเป็นออกซิไมโอโกลบิน ได้มีสีแดงสดเหมือนเดิม ดังนั้นการใช้วัสดุห่อเนื้อควรเป็นวัสดุที่ออกซิเจนมีการผ่านเข้าออกได้เช่น เซลโลเฟน โพลีไวนิลคลอไรด์หรือ โพลีเอทิลีน

เขาวลัทธิ ศุภพันธุ์พิศิษฐ์ (2536 :33) กล่าวว่า สัตว์ต่างชนิดกันจะมีปริมาณไมโอโกลบินในเนื้อแตกต่างกันคือ เนื้อหมูมี 0.06 เปอร์เซ็นต์ เนื้อแกะมี 0.25 เปอร์เซ็นต์ เนื้อวัวมี 0.6 เปอร์เซ็นต์ สัตว์ชนิดเดียวกันถ้ามีอายุแตกต่างกันปริมาณไมโอโกลบินที่มีในเนื้อจะแตกต่างกันคือ ในเนื้อลูกวัวที่มีอายุ 3-6 เดือน มีไมโอโกลบินในเนื้อ 1-3 มิลลิกรัมต่อเนื้อสด 1 กรัม ขณะที่เนื้อวัวอายุ 8-12 เดือน มีไมโอโกลบิน 4-10 มิลลิกรัมต่อเนื้อสด 1 กรัม และเนื้อวัวอายุ 24 เดือน มีไมโอโกลบิน 16-20 มิลลิกรัมต่อเนื้อสด 1 กรัม ดังนั้นเนื้อที่ได้จากสัตว์มีอายุมากจะมีสีเข้มกว่าเนื้อสัตว์ที่มีอายุน้อย เนื้อสัตว์ชนิดเดียวกันตัวผู้จะมีไมโอโกลบินในกล้ามเนื้อมากกว่าตัวเมีย และกล้ามเนื้อของสัตว์บริเวณที่ต้องออกกำลังมาก ๆ จะมีปริมาณไมโอโกลบินมากกว่าสัตว์ที่ไม่ค่อยออกกำลัง ทั้งนี้เพราะไมโอโกลบินในกล้ามเนื้อทำหน้าที่สะสมออกซิเจนไว้เพื่อให้กล้ามเนื้อนำออกมาใช้ในปฏิกิริยาชีวเคมีต่าง ๆ เพื่อสร้างพลังงาน ดังนั้นกล้ามเนื้อบริเวณขาหน้าขาหลัง และเนื้อบริเวณไหล่จะมีสีเข้มมากกว่าเนื้อส่วนสันหลังและเนื้อพื้นที่อง

2.3 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อสัตว์

เขาวลัทธิ ศุภพันธุ์พิศิษฐ์ (2536 : 32-33) กล่าวว่า สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสามารถของการอุ้มน้ำของกล้ามเนื้อคือความเป็นกรด-ด่างของเนื้อ ในสภาพปกติกล้ามเนื้อจะมีค่า pH ประมาณ 6.8-7 ซึ่งในสภาพเช่นนี้โมเลกุลของโปรตีนในกล้ามเนื้อจะมีความเป็นประจุสูง เนื่องจากมีกลุ่มของ carboxyl , amino , hydroxyl , sulhydryl , imidazoly อยู่ภายในซึ่งกลุ่มเหล่านี้จะจับน้ำที่อยู่ในเซลล์ของเนื้อไว้ด้วยแรงคิงไฮโดรเจน ทำให้เนื้อมีความสามารถในการอุ้มน้ำสูงและน้ำไม่ซึมไหลออกมาจากเนื้อเมื่อเซลล์ถูกตัด หั่น หรือบด การเปลี่ยนแปลงของกล้ามเนื้อภายหลังจากสัตว์ตายโดยเกิดกรดแลคติกขึ้น ในขบวนการไกลโคไลซิสมิผลโดยตรงต่อกลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในโมเลกุลของโปรตีนทำให้การจับน้ำที่มีอยู่ในเซลล์ลดลง นอกจากนั้นยังทำให้โปรตีนเสียสภาพธรรมชาติ และสูญเสียความสามารถในการละลายของโปรตีนด้วยเป็นผลให้เนื้อมีความสามารถในการอุ้มน้ำแตกต่างกันไป

เนื้อที่มีคุณภาพปกติประมาณ 1 ใน 3 ของการสูญเสียความสามารถในการอุ้มน้ำเป็นผลมาจากการลดลงของค่า pH ในเนื้อส่วนที่เหลือเป็นผลมาจากการเกิดการหดและการเกร็งตัวของกล้ามเนื้อ ความสามารถในการอุ้มน้ำของกล้ามเนื้อจะมีค่าไม่เท่ากันในระหว่างมัดของกล้ามเนื้อที่

แตกต่างกัน หรือในสัตว์ต่างชนิดกัน คือเนื้อสุกรมีความสามารถในการอุ้มน้ำได้สูงที่สุดรองลงมา คือเนื้อโค ส่วนเนื้อไก่มีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำที่สุด

มาลัยวรรณ อารยะสกุล และ วรณวิบูลย์ กาญจนกฤษ (2539 : 248-281) กล่าวว่า ชิ้นส่วนที่มีเนื้อเยื่อเกี่ยวพันมากจะทำให้เนื้อเหนียวมีผลให้เนื้อมีคุณภาพต่ำลง และน้ำเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของเนื้อสัตว์ พบว่าเนื้อสัตว์จะมีน้ำอยู่ประมาณ 50 – 70 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของสัตว์ อายุและชนิดของกล้ามเนื้อ ปริมาณน้ำในเนื้อมีความสัมพันธ์กับความฉ่ำน้ำ ความนุ่ม และรสชาติของเนื้อนั้น ๆ นอกจากนี้ยังมีผลต่อคุณภาพเนื้อในระหว่างการเก็บรักษาไม่ว่าจะเป็นลักษณะการแช่แข็ง แช่เย็น หรือการทำแห้งก็ตาม ปริมาณน้ำในเนื้อจะเป็นสัดส่วนกลับกับปริมาณไขมันเสมอ นักวิทยาศาสตร์รายงานว่าในเนื้อสดมีปริมาณน้ำอยู่ในโมไฟฟิน 70 เปอร์เซ็นต์ ในชาร์โตรพลาสต์ซิม 20 เปอร์เซ็นต์ และอยู่ในเนื้อเยื่อเกี่ยวพัน 10 เปอร์เซ็นต์

สุกร ที่อยู่ในสภาวะทำให้เกิดความเครียดต่าง ๆ ทำให้ค่าความเป็นกรด-ด่างของกล้ามเนื้อจะถูกลดลงอย่างรวดเร็วภายใน 1 ชั่วโมง ภายหลังจากสัตว์ตาย ประกอบกับในขณะที่ซากมีอุณหภูมิสูงอยู่แล้ว เนื่องจากมีเมตาบอลิซึม (metabolism) สูง จึงเป็นเหตุให้โปรตีนของกล้ามเนื้อเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพอย่างรุนแรง ทำให้โปรตีนสูญเสียความสามารถในการละลาย ทั้งนี้โปรตีนจะจับตัวกันและเกิดการตกตะกอน ทำให้สูญเสียความสามารถในการจับน้ำ สูญเสียความเข้มของรงควัตถุทำให้เนื้อมีสีซีด และมีน้ำไหลซึมออกมาจากกล้ามเนื้อรวมทั้งกล้ามเนื้อจะอ่อนตัวจนเป็นลักษณะเหลวหรือที่เราเรียกว่า PSE (pale soft and exudative) ซึ่งเป็นเนื้อที่ไม่พึงปรารถนาของผู้บริโภค ส่วนมากจะเกิดขึ้นกับสุกร แต่กรณีของสัตว์ที่ทนเครียด เช่น โค กระบือ เมื่ออยู่ได้สภาวะความเครียดต่าง ๆ ร่างกายสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี จึงทำให้ค่าความเป็นกรด-ด่างของกล้ามเนื้อมีค่าสูง โปรตีนของกล้ามเนื้อก็จะสามารถจับน้ำได้มากกว่าปกติ เมื่อนำไปเก็บแช่เย็นไว้ น้ำในเนื้อจะไม่ไหลออกมาภายนอกเนื้อได้ เมื่อนำไปทำให้สุกเนื้อจะไม่ลดขนาดลง และเนื้อก็จะมีความนุ่ม (อาทิตย์ เชื้อทอง, 2545 : 29-34)

2.4 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความนุ่มของเนื้อสัตว์

เขวาลักษณ์ สุรพันธ์พิศิษฐ์ (2536 : 34-35) กล่าวว่า ความนุ่มเป็นลักษณะสำคัญที่แสดงถึงคุณภาพของเนื้อ สิ่งที่มีผลต่อความนุ่มของเนื้อคือ

1. สัดส่วนของเนื้อเยื่อเกี่ยวพันที่มีอยู่ในโครงสร้างของกล้ามเนื้อ เป็นผลทำให้มีความนุ่มแตกต่างกัน เนื้อที่ตัดมาจากส่วนขาซึ่งเป็นอวัยวะที่ต้องออกแรงมากจะมีสัดส่วนของอีพี

ไม่เชื่อมรวมกับเส้นเอ็นจำนวนมาก ทำให้เนื้อจากส่วนนี้มีความนุ่มน้อยกว่าเนื้อตำแหน่งอื่น ๆ เช่น เนื้อสัน

2. ปริมาณตัวเชื่อมระหว่างกันภายในโมเลกุลของโปรตีนคอลลาเจน เนื่องจากสัตว์ที่มีอายุมากจะมีความเหนียวเพิ่มขึ้น เนื่องจากปริมาณตัวเชื่อมระหว่างกันภายในโมเลกุลของโปรตีนคอลลาเจนมีมากขึ้น

3. ปริมาณไขมันที่แทรกอยู่ภายในเส้นใยกล้ามเนื้อ กล้ามเนื้อสัตว์ส่วนที่มีไขมันแทรกอยู่ภายในเซลล์ของกล้ามเนื้อ จะทำให้เนื้อมีความนุ่มขึ้นเนื่องจากไขมันที่แทรกอยู่ในระหว่างเซลล์นั้น ทำให้แรงยึดระหว่างเซลล์ของกล้ามเนื้อน้อยลงและไขมันเหล่านี้จะทำหน้าที่หล่อลื่นในขณะที่เคี้ยวเนื้อ ทำให้เกิดความชุ่มฉ่ำภายในปากและรู้สึกว่ามันนุ่มขึ้นปริมาณไขมันแทรกในเนื้อจากสัตว์ที่มีอายุมากขึ้นอาจมีความสัมพันธ์กับความนุ่มของเนื้อ แต่ในสัตว์ที่มีอายุน้อยจะมีไขมันแทรกน้อย (ชัยณรงค์ คันธพนิต, 2529 : 56)

การเลี้ยงสัตว์โดยทำการจัดการให้ดีและให้อาหารอย่างถูกต้องเหมาะสมกับชนิดของสัตว์สามารถควบคุมความนุ่มของเนื้อได้ นอกจากนี้สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เนื้อสัตว์มีความนุ่มลดลงคือการหดและการเกร็งตัวของกล้ามเนื้อ ความนุ่มที่เกิดขึ้นจะมีความผันแปรในสัตว์แต่ละชนิด จากการเก็บเนื้อวัวที่อุณหภูมิ 10 องศาเซลเซียส พบว่าเนื้อไก่ที่แช่เย็น ภายในเวลา 8 ชั่วโมง สุกที่ใช้เวลา 4.2 วัน และโคที่ใช้เวลา 10 วันจะมีความนุ่มเพิ่มขึ้น 80 เปอร์เซ็นต์ ความนุ่มที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากขบวนการตามธรรมชาติเมื่อเก็บเนื้อไว้ในห้องเย็น โดยทั่วไปห้องเย็นจะมีอุณหภูมิประมาณ 3 องศาเซลเซียส ความนุ่มที่เกิดขึ้นเกิดจากการทำงานของเอนไซม์ในเนื้อคือ Calpains และ Cathepsins (เขาวลัภษณ์ สุรพันธ์พิศิษฐ์, 2536 : 34-35)

2.5 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเส้นใยกล้ามเนื้อ

มาถัยวรรณ อารยะสกุล และ วรรณวิบูลย์ กาญจนกฤษ (2539 : 248-281) กล่าวว่าเส้นใยกล้ามเนื้อ คือ เซลล์ของกล้ามเนื้อ ซึ่งมีขนาดและความหนาแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับตำแหน่งของกล้ามเนื้อนั้น ๆ และปริมาณมัดกล้ามเนื้อเส้นใยกล้ามเนื้อ แต่ละเส้น เป็นเซลล์ยาวที่มีนิวเคลียสมากกว่าหนึ่ง (long multinucleated cell) มีความยาวตั้งแต่ 2-3 เซนติเมตร และขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 10-100 ไมครอน (micrometer) ซึ่งขึ้นอยู่กับหน้าที่และลักษณะทางสัณฐานวิทยา มีรูปร่างกลม ขาวและมีปลายทั้งสองข้างคล้ายกระสวย มีนิวเคลียสจำนวนมากเรียงอยู่ตามผิวหน้าของเซลล์เส้นใยกล้ามเนื้อ เซลล์ภายนอกห่อหุ้มด้วยเนื้อเยื่อเกี่ยวพันเอนโดไมซิซึม ซึ่งประกอบด้วยโปรตีนพวกคอลลาเจนและโปรตีนเรติคูลินในชั้นของเส้นใยเรติคูลา (reticular fiber) ถัดเข้ามาเป็นเยื่อหุ้มเซลล์ที่ยึดหยุ่นได้เรียกว่า ซาร์โคเล็มมา (sarcolemma) เพื่อช่วยยึดให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เส้นใยกล้ามเนื้อฝอยอยู่รวมกัน เนื้อเยื่อนี้จะหนาขึ้นเมื่อกลายเนื้อถูกใช้งานหรือเมื่อสัตว์มีอายุมากขึ้น ภายในเซลล์เส้นใยกล้ามเนื้อมีสารที่มีลักษณะหนืด (semifluid) เรียกว่าซาร์โคพลาสซึม (sarcoplasm)

เซลล์เส้นใยกล้ามเนื้อ (muscle fiber cell) ถูกจัดเรียงแบบขนานตามความยาวเพื่อรวมตัวกันเป็นมัดกล้ามเนื้อ เส้นใยกล้ามเนื้อประกอบด้วยเส้นใยกล้ามเนื้อฝอย (myofibrils หรือ fibrils) ซึ่งมีอยู่มากถึง 1,000-1,600 เส้น เส้นใยกล้ามเนื้อฝอยที่เรียงตัวกันอัดแน่นอยู่ภายใน โดยล้อมรอบด้วยของเหลวต่างๆ และซาร์โคพลาสซึม (sarcoplasm) หรือน้ำของเนื้อ (meat juice) ซึ่งมีไลโซโซม (lysosome) ไกลโคเจน (glycogen) ไมโอโกลบิน (myoglobin) และเอนไซม์ต่างๆ อยู่ภายในเส้นใยกล้ามเนื้อฝอยแต่ละเส้นพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงและแถบโปร่งแสงเรียงตัวสลับกันไปตลอดความยาวของเส้นใย แถบที่บวมและแถบโปร่งแสงนี้เกิดขึ้นจากการเรียงตัวกันของโปรตีนแอกติน (actin) และโปรตีนไมโอซิน (myosin) เมื่อส่องดูด้วยกล้องจุลทรรศน์ จะทำให้มองเห็นเป็นลายของกล้ามเนื้อขึ้น

เขวลักษณ์ สุรพันธ์พิศฐ์ (2536 : 18) กล่าวว่า กลุ่มของมัดกล้ามเนื้อหลายกลุ่มจะถูกห่อหุ้มด้วยเนื้อเยื่อเกี่ยวพันอีพิทีเรียม ทำหน้าที่เป็นแผ่นกล้ามเนื้อ หรือฝักฝืดที่ยึดมัดกล้ามเนื้อให้อยู่รวมกันเป็นก้อนเนื้อขึ้นมา ส่วนความหนาบางของฝักฝืดจะขึ้นอยู่กับส่วนของมัดกล้ามเนื้อกลุ่มนั้นๆ ในการตรวจสอบความละเอียดของเนื้อสัตว์ทำได้โดยดูจากขนาดของมัดกล้ามเนื้อเมื่อตัดตามขวางเส้นใยกล้ามเนื้อ กล้ามเนื้อที่มีการเคลื่อนไหวน้อย เช่น เนื้อสันมักมีขนาดของกล้ามเนื้อเล็ก ทำให้เนื้อละเอียดไม่เหนียว เพราะมีฝักฝืดบาง ส่วนกล้ามเนื้อที่ต้องใช้กำลังมากในการเคลื่อนไหว เช่น กล้ามเนื้อส่วนสะโพกจะมีมัดกล้ามเนื้อขนาดใหญ่ ทำให้เนื้อหยาบและเหนียวมาก เนื่องจากฝักฝืดมีความหนากว่า

วรวิทย์ พันธุ์เมธีศรี (2543 : 31) กล่าวว่า ในการศึกษาเรื่องความนุ่มส่วนใหญ่จะให้ความสนใจเรื่องเส้นใยภายในกล้ามเนื้อ เส้นผ่าศูนย์กลางของเส้นใยกล้ามเนื้อในแต่ละชนิดจะใหญ่ขึ้นเมื่อโตเต็มวัย โดยศึกษาจากสัตว์ 4 ชนิด คือ กระต่าย สุกร แกะ และโค พบว่าเส้นผ่าศูนย์กลางเส้นใยกล้ามเนื้อในโคเต็มวัยจะมีขนาดประมาณ 50 เท่าของขนาดเมื่อแรกเกิด เส้นใยกล้ามเนื้อที่ใหญ่ทำให้ค่าแรงตัดผ่านสูงขึ้น เนื้อสัตว์ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเส้นใยเล็ก จะนุ่มกว่าเนื้อสัตว์ที่มีขนาดของเส้นผ่าศูนย์กลางเส้นใยใหญ่

2.6 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับซาร์โคเมียร์

เขวลักษณ์ สุรพันธ์พิศฐ์ (2536 : 15-19) กล่าวว่า ซาร์โคเมียร์ คือหน่วยเล็กที่สุดของไมโอไฟบริน และไมโอไฟบริน คือส่วนของเส้นใยฝอยที่ประกอบอยู่ในเซลล์กล้ามเนื้อ มีหน้าที่โดยตรง

ในการคลายและหดตัวของกล้ามเนื้อ ซาร์โคเมอร์ มีลักษณะเป็นลายอันเกิดจากการเรียงตัวของมีระเบียบของบริเวณทึบแสงและบริเวณโปร่งแสง สลับกันไป เนื่องจากบริเวณทึบแสงและโปร่งแสงคือบริเวณที่มองเห็นเนื้อเยื่อภายใต้กล้องจุลทรรศน์จะเห็นเป็นส่วนมืดและสว่างตามลำดับจึงเรียกชื่อบริเวณทั้งสองว่า A-band และ I-band แต่ละซาร์โคเมอร์ แบ่งแยกกันโดย Z-line (เส้นเขตพื้นของซาร์โคเมอร์) ซึ่งจะแบ่งครึ่ง I-band กับ A-band

ซาร์โคพลาสมิก เรคติคิวลัม เป็นชั้นที่ประกอบด้วยเนื้อเยื่อและระบบท่อ ห่อหุ้มรอบไมโอไฟบรินมีหน้าที่ส่งต่อสัญญาณที่มาจากประสาทไปยังไมโอไฟบรินเพื่อสั่งงานให้กล้ามเนื้อคลายตัวหรือหดตัวบริเวณเนื้อเยื่อ ซาร์โคพลาสมิก เรคติคิวลัม เป็นแหล่งสะสมของแคลเซียมไอออน ซึ่งจะถูกปล่อยออกมาเมื่อมีการกระตุ้นให้กล้ามเนื้อหดตัวเพื่อให้การจัดเรียงตัวของส่วนประกอบต่างๆ ในกล้ามเนื้อโครงร่างเป็นที่เข้าใจได้ง่ายขึ้น ขนาดของเซลล์กล้ามเนื้อที่สังเกตได้ด้วยตาเปล่าสามารถบอกลักษณะสัมผัสของชิ้นเนื้อ visual texture คือว่า ถ้าชิ้นเนื้อใดมีขนาดของเซลล์เล็กจะเป็นเนื้อที่ละเอียด แต่ถ้าประกอบด้วยเซลล์ขนาดใหญ่จะให้เนื้อที่หยาบ ลักษณะจำเพาะของเนื้อเยื่อเกี่ยวพันคือ มีเซลล์จำนวน 2-3 เซลล์ แต่มี extracellular substance อยู่ในปริมาณที่ค่อนข้างสูง และ extracellular substance นี้มีลักษณะตั้งแต่นุ่มเหมือนวุ้น ไปจนถึงแข็งเป็น fibrous mass ปริมาณและคุณภาพของเนื้อเยื่อเกี่ยวพันนับว่ามีอิทธิพลสูงต่อความนุ่มและความนำรับประทานของเนื้อสัตว์ ถ้ากล้ามเนื้อที่ทำงานมาก เช่น ที่ขาและไหล่ ก็จะมีปริมาณเนื้อเยื่อเกี่ยวพันมากมีความเหนียวสูงกว่า ประกอบกับคุณภาพที่ต่ำกว่าด้วย แต่ถ้าเป็นกล้ามเนื้อที่เพียงเสริมโครงร่าง เช่น กล้ามเนื้ออก ก็จะมีปริมาณเนื้อเยื่อเกี่ยวพันต่ำและมีคุณภาพดีกว่า ดังนั้นเนื้อจึงมีความนุ่มนำรับประทานกว่า

อุณหภูมิในการเก็บรักษาเนื้อเป็นปัจจัยสำคัญต่อความนุ่มของเนื้อ การเก็บรักษาเนื้อไว้ที่อุณหภูมิต่ำในห้องเย็นที่มีอุณหภูมิ 0-15 องศาเซลเซียส เป็นระยะเวลาตั้งแต่ 1 สัปดาห์ขึ้นไป จะทำให้ได้เนื้อที่นุ่มขึ้น เนื่องจากโปรตีนบริเวณ Z-line ในซาร์โคเมอร์ถูกย่อยสลายจึงทำให้เนื้อนุ่มขึ้น (อาทิตย์ เชื้อทอง, 2545 : 29-34)

2.7 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกล้ามเนื้อของสัตว์

2.7.1 กล้ามเนื้อ (Muscle tissue)

มาลัยวรรณ อารยะสกุล และ วรณวิบูลย์ กาญจนกฤษ (2539 : 248-281) กล่าวว่าเนื้อเยื่อกล้ามเนื้อจำแนกตามลักษณะได้ 3 ลักษณะ กล้ามเนื้อแต่ละลักษณะมีส่วนประกอบและความสำคัญดังนี้คือ

1. กล้ามเนื้อโครงร่างหรือกล้ามเนื้อลาย (Skeletal muscle or Striated voluntary)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะมีอยู่ในซากสัตว์ประมาณ 35 – 65 เปอร์เซ็นต์ ส่วนของโครงสร้างกล้ามเนื้อลาย คือเนื้อเยื่อสัตว์ ประกอบด้วยกล้ามเนื้อเป็นมัด ๆ (bundle) รวมกันอยู่แต่ละมัดกล้ามเนื้อประกอบด้วยเซลล์เนื้อ มีเส้นเลือดสำหรับนำอาหารมาหล่อเลี้ยงและถ่ายเทของเสีย มีเซลล์ไขมัน (fat cell) แทรกอยู่บริเวณเนื้อเยื่อเกี่ยวพัน (connective tissue) ซึ่งทำหน้าที่ห่อหุ้มชั้นของมัดกล้ามเนื้อและเซลล์เนื้อ มีระบบประสาทควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อ โดยรับสัญญาณโดยตรงจากสมองและส่งผ่านมาสู่เซลล์เนื้อทางประสาท (nerve cell)

กล้ามเนื้อลาย (striated muscle) มีคุณสมบัติดังนี้คือ

1) เป็นกล้ามเนื้อที่ร่างกายบังคับได้ (voluntary muscle) กล่าวคือ การทำงานของกล้ามเนื้อเกิดจากการกระตุ้นของประสาท

2) ภายในกล้ามเนื้อประกอบด้วยนิวเคลียสมากกว่า 1 อัน

2. กล้ามเนื้อเรียบ (Smooth muscle) มีคุณสมบัติดังนี้คือ

1) เป็นกล้ามเนื้อที่ร่างกายบังคับไม่ได้

2) ประกอบด้วยนิวเคลียส 1 อัน อยู่ตรงกลางของเซลล์

3) ไม่มีเส้นใยหรือที่เรียกว่า ไมโอไฟบริน ได้แก่ กล้ามเนื้อของอวัยวะ

ภายในร่างกาย เช่น กล้ามเนื้อของลำไส้ กระเพาะ ไต และปอด เป็นต้น

3. กล้ามเนื้อหัวใจ (Cardiac muscle) มีคุณสมบัติดังนี้คือ

1) การทำงานของกล้ามเนื้อไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของสมอง

2) มีนิวเคลียสอยู่ตรงกลาง

3) มีผนังกันแบ่งแต่ละเซลล์ของกล้ามเนื้อ มองเห็นเป็นบริเวณทึบแสง

ภายใต้กล้องจุลทรรศน์ เรียกบริเวณนี้ว่า อินเทอร์คาลเต็ดดิส (Intercalated disc)

2.7.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของเซลล์กล้ามเนื้อ จำแนกได้ดังนี้

1. หน้าที่ของกล้ามเนื้อ ใช้ในการเคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมอเพียงเล็กน้อย เช่น กล้ามเนื้อตาจะประกอบด้วยเซลล์กล้ามเนื้อขนาดเล็ก กล้ามเนื้อจากส่วนนี้จึงมองดูละเอียด แต่ถ้าเป็นกล้ามเนื้อที่ใช้ในการทำงานหนักเคลื่อนไหวมากจะประกอบด้วยเซลล์ขนาดใหญ่ ซึ่งทำให้มองเห็นเนื้อเยื่อค่อนข้างหยาบ ตัวอย่างเช่น กล้ามเนื้อขา เป็นต้น

2. ชนิดของกล้ามเนื้อ กล้ามเนื้อต่างชนิดกันจะมีขนาดของเซลล์กล้ามเนื้อต่างกัน

3. อายุของสัตว์ เมื่อเป็นตัวอ่อนจะมีขนาดของเซลล์กล้ามเนื้อเล็กกว่าสัตว์ที่โต

เต็มที่ (ตารางที่ 2) ในสัตว์ที่เป็นตัวอ่อนปริมาณไมโอไฟบรินจะเพิ่มขึ้นตามอายุทำให้ขนาดของเซลล์กล้ามเนื้อเพิ่มขึ้นด้วย เมื่อสัตว์โตเต็มที่ปริมาณไมโอไฟบรินจะคงที่

4. อาหาร ส่วนประกอบของอาหารที่บริโภคเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เซลล์กล้ามเนื้อมีขนาดต่างกัน อาหารประเภทโปรตีนเป็นส่วนสำคัญในการสร้างเนื้อเยื่อ ถ้าสัตว์ขาดโปรตีนโดยเฉพาะในช่วงของการเจริญของตัวอ่อน จะมีผลทำให้ปริมาณของไมโอไฟบิลลดลงจากปริมาณปกติ

5. ชนิดของสัตว์ สัตว์ต่างชนิดกันจะมีขนาดของเซลล์กล้ามเนื้อต่างกันออกไป เช่น แกะ เมื่อแรกเกิดจะมีเส้นผ่านศูนย์กลางของเซลล์กล้ามเนื้อโดยเฉลี่ยประมาณ 11.3 ไมครอน ส่วนหมูมีขนาดโดยเฉลี่ยเพียง 5.3 ไมครอนเท่านั้น (ตารางที่ 2)

6. การออกกำลัง เป็นวิธีหนึ่งซึ่งทำให้เส้นผ่านศูนย์กลางของกล้ามเนื้อเพิ่มขึ้น เซลล์กล้ามเนื้อจะมีขนาดใหญ่ขึ้น โดยที่จำนวนไมโอไฟบิลในเซลล์ยังคงเดิม

7. สภาพของการหดตัวของกล้ามเนื้อ การคลายและหดตัวมีผลต่อขนาดของไมโอไฟบิล ดังนั้น จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของขนาดของเซลล์กล้ามเนื้อด้วย

ตารางที่ 2 ผลของสัตว์แต่ละชนิด ที่มีต่อเส้นผ่านศูนย์กลางของมัดเซลล์ไฟเบอร์ ในระยะแรกเกิด และ เมื่อโตเต็มที่

สายพันธุ์	เส้นผ่านศูนย์กลางของเซลล์(ไมครอน)	
	แรกเกิด	โตเต็มที่
แกะ	11.3	50.4
วัวควาย	14.3	73.3
หมู	5.3	90.9

ที่มา : มาลัยวรรณ อารยะสกุล และ วรณวิบูลย์ กาญจนกฤษ, 2539 : 248-281

2.7.3 กลไกการหดตัวของกล้ามเนื้อ (mechanism of contraction muscle)

การหดตัวของกล้ามเนื้อต้องอาศัยเส้นใยกล้ามเนื้อ แอคตินและไมโอซินเมื่อเกิดการหดตัวของเส้นใยกล้ามเนื้อทั้งสองชนิดจะเกิดการคาบเกี่ยวกัน มีลักษณะคล้ายตะขอ (crossbridges) ของเส้นใยกล้ามเนื้อ โดยแอคตินจะถูกดึงให้เลื่อนผ่านไมโอซิน เข้าไปในทางด้านในและจะทำให้ซาร์โคเมียร์หดตัวสั้นจนเกิดเป็นแรงดึง (tension) ขึ้น ทุ่มหรือตะขอที่ยื่นออกมาจากด้านข้างของไมโอซิน ทำให้เกิดการคาบเกี่ยวกันของตะขอจะทำงานเป็นจังหวะ ๆ คือมีการเกี่ยวสลับกันกับการปล่อยจากตะขอรับ (hook) บนแอคตินตลอดเวลาที่ถูกเร้า บริเวณที่มีคาบเกี่ยวกันจะเรียกว่า binding site แรงที่เกิดจากการคาบเกี่ยวกันนี้เองทำให้แอคตินถูกดึงให้เลื่อนเข้าสู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กึ่งกลางของแถบมืด เมื่อการหาค่าที่ Z -line จะเข้าไปแตะกับปลายของไมโอซินทั้งสองข้าง ทำให้ความยาวของแถบมืดมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของช่วงการหดตัว แต่แถบสว่างจะค่อย ๆ หายไป และจะไม่พบเมื่อมีการหดตัวเต็มที่



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

อุปกรณ์และวิธีการ

3.1 อุปกรณ์และสารเคมีที่ใช้ในการวิจัย

3.1.1 อุปกรณ์และสารเคมีที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) การวิเคราะห์สีของเนื้อ

- 1.1) เครื่องวัดสี Minolta Chromameter CR-300
- 1.2) เขียง
- 1.3) มีด
- 1.4) ถาดพลาสติก

2) การวิเคราะห์ความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อ

- 2.1) เครื่องมือ Braunschweiger Geraet
- 2.2) กระดาษกรอง No.1117
- 2.3) นาฬิกาจับเวลา
- 2.4) มีด
- 2.5) คีมคีบ
- 2.6) ปากกา
- 2.7) แผ่นแม่แบบ(Template)

3) การวิเคราะห์หาค่าการสูญเสียน้ำระหว่างการปรุง

- 3.1) เครื่อง Water bath Memmert WB-14
- 3.2) เครื่องชั่ง Sartorius CP-4202 S
- 3.3) มีด
- 3.4) ถุงพลาสติก Polythylene

4) การวิเคราะห์หาความนุ่มของเนื้อ

- 4.1) เครื่อง Hounsfield S-Series
- 4.2) ตัวเจาะรูปทรงกระบอกขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.27 เซนติเมตร (Steel borer)
- 4.3) มีด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) การวิเคราะห์หาขนาดเส้นใยกล้ามเนื้อ

- 5.1) กล้องจุลทรรศน์ Compound microscope Olympus CX-40
- 5.2) Stage micrometer
- 5.3) Ocular micrometer
- 5.4) เครื่องปั่น Mullinex
- 5.5) ขวดแก้ว ขนาด 100 มิลลิลิตร
- 5.6) คีมคีบ
- 5.7) Neutral formalin 4 %
- 5.8) สารละลาย NaCl ความเข้มข้น 0.9 %

6) การวิเคราะห์หาความยาวซาร์โคเมอร์

- 6.1) เครื่อง Research Electro-optics SC-31004
- 6.2) Microscope slide
- 6.3) ขวดแก้วขนาด 100 มิลลิลิตร
- 6.4) คีมคีบ
- 6.5) ซ้อนตัดสารเหล็ก
- 6.6) เครื่องวัดค่าความเป็นกรด-ด่าง Metter Toledo MP-120 pH meter
- 6.7) KCl
- 6.8) Boric acid
- 6.9) EDTA
- 6.10) Glutardialdehyde 25 %
- 6.11) น้ำกลั่น

3.1.2 ตัวอย่างชิ้นเนื้อที่ใช้ในการวิจัย

กล้ามเนื้อสันนอกและกล้ามเนื้อสะโพกสุกรพื้นเมือง จำนวน 11 ตัว

3.2 วิธีการวิจัย

3.2.1 การวางแผนการวิจัย

การวางแผนการวิจัย การศึกษาคุณภาพเนื้อสุกรพื้นเมือง ในการเก็บตัวอย่างจะทำจากการสำรวจแหล่งเลี้ยงสุกรพื้นเมือง ที่จะนำมาเป็นตัวอย่างจากเกษตรกรชาวบ้านที่ทราบว่ามี การเลี้ยงสุกรพื้นเมือง เพื่อจำหน่าย โดยการใช้เนื้อ 2 ส่วน คือ กล้ามเนื้อสันนอก และกล้ามเนื้อสะโพก ในการวิเคราะห์ความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อ ทำการวิจัยในสถานที่ทำการฆ่าและชำแหละ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิเคราะห์ขนาดของเส้นใย-กล้ามเนื้อและการวิเคราะห์ความยาวซาร์โคเมอร์ เก็บตัวอย่างในสถานที่ทำการฆ่าและชำแหละภายใน 1 ชั่วโมงหลังจากสัตว์ตาย เก็บตัวอย่างเนื้อมาทำการวิเคราะห์สีของเนื้อ ด้วยเครื่องวัดสี Minolta Chromameter CR-300 นำชิ้นเนื้อไปทำการวิเคราะห์การสูญเสียไอน้ำระหว่างการปรุง และ วิเคราะห์หาความนุ่มของเนื้อด้วยเครื่อง Hounsfield S-Series

3.2.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

3.2.2.1 การวิเคราะห์สีของเนื้อ

1) ทำการเตรียมตัวอย่างเนื้อ โดยตัดผิวหน้าของกล้ามเนื้อสะโพกและกล้ามเนื้อสันนอกออกแล้วทิ้งไว้ให้ถูกอากาศประมาณ 30 นาที ก่อนทำการวัด

2) ทำการ Calibrate เครื่อง Minolta Chromameter CR-300 ก่อนด้วยแผ่นสีมาตรฐานโดยการกดปุ่ม Index Set ให้หน้าจอเครื่องขึ้น Light Source C หรือ D65 กดปุ่ม Enter แล้วกดปุ่ม Calibrate ให้หน้าจอเครื่องขึ้น ค่า Y=, X=, Y= ให้ใส่ค่าตามค่าที่ให้มาในแผ่น White Plate คือ Y=92.5, X=0.3137, Y=0.3195 ตามลำดับ แล้วนำหัววัดไปวางบนแผ่น White Plate แล้วกดปุ่มวัดไฟแฟลตจะกระพริบ 3 ครั้ง แสดงว่าเครื่องได้ทำการ Calibrate เรียบร้อยแล้ว กดปุ่ม Color Space เพื่อให้หน้าจอเครื่องขึ้นค่า L=, a=, b= เพื่อใช้ในการวัดต่อไป

3) ทำการวัดสีของเนื้อด้วยเครื่อง Minolta Chromameter CR-300 โดยการวัดในรูปของค่า L, a, b ซึ่งค่าค่า L (Lightness) บอกถึง ความเข้มของแสง มีค่าอยู่ระหว่างค่า 100 หมายถึงค่าสว่างสุด ถึงค่า 0 หมายถึง ค่ามืดที่สุด ส่วนค่า a และ b นั้นหมายถึงค่ากลุ่มสี ค่า a (Redness) บอกถึงสีแดงและสีเขียว โดยค่า +60 บอกถึงสีแดงที่สุดและค่า -60 บอกถึงสีเขียว ค่า b (Yellowness) บอกถึงสีเหลืองและสีน้ำเงิน โดยค่า +60 บอกถึงสีเหลืองที่สุดและค่า -60 บอกถึงสีน้ำเงินที่สุด (Leskanish *et al.* 1997) ทำการวัด โดยนำหัววัดวางแนบบนพื้นที่หน้าของเนื้อที่ได้ตัดเตรียมไว้ แล้วกดปุ่มวัดแล้วไฟแฟลตขึ้น 1 ครั้งแสดงว่าได้ทำการวัดแล้ว 1 ครั้ง โดยแต่ละตัวอย่างทำการวัดตัวอย่างละ 2 ซ้ำ

3.2.2.2 การวิเคราะห์หาความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อ

1) ใช้คีมคีบชิ้นเนื้อแล้วทำการตัดชิ้นเนื้อประมาณ 0.3 กรัม วางชิ้นเนื้อตัวอย่างบนแผ่นกระดาษกรอง No.1117 ที่วางอยู่ในเครื่องมือ Braunschweiger Geraet จากนั้นนำแผ่นพลาสติกอีกส่วนที่เหลือมาปิดทับ

2) ทำการกดปุ่มที่อยู่บนกรอบโลหะในเครื่องมือ Braunschweiger Geraet เพื่อให้แผ่นพลาสติกทั้งสองกดทับลงบนตัวอย่าง จับเวลา 5 นาที

3) เมื่อครบเวลา 5 นาที คลายโลหะของเครื่องมือ Braunschweiger Geraet ที่กดทับอยู่แล้วแล้วดึงกระดาษกรองออกเครื่องมือ Braunschweiger Geraet

4) ทำการวาดเส้นรอบวงส่วนที่เป็นเนือบนกระดาษกรอง โดยการวาดจากด้านล่าง เสร็จแล้วใช้คีมคีบเอาเศษเนื้อออก

5) นำแผ่นกระดาษกรองที่ได้ฝั่งลมให้แห้ง แล้วนำไปวัดขนาดเส้นรอบวงขึ้นเนื้อและเส้นรอบวงของพื้นที่ทั้งหมดด้วยแผ่นแม่แบบ (Template) แล้วนำไปเทียบกับตารางมาตรฐาน (ตารางที่ 3)

6) การนำเสนอผลการทดลองจะนำเสนอในรูปของอัตราส่วน (Q)

$$\text{โดยค่า } Q = \frac{\text{พื้นที่ของเนื้อ}}{\text{พื้นที่ทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 3 วิธีหาพื้นที่โดยการใช้เครื่องมือ เบริานซ์ไวเกอร์

หมายเลขแม่แบบ	รัศมี (มม.)	เส้นผ่าศูนย์กลาง (มม.)	พื้นที่ (ตร.ซม.)
1	10	20	3.14
2	11	22	3.80
3	12	24	4.52
4	13	26	5.30
5	14	28	6.15
6	15	30	7.06
7	16	32	8.03
8	17	34	9.07
9	18	36	10.17
10	19	38	11.33
11	20	40	12.56
12	21	42	13.85
13	22	44	15.21
14	23	46	16.63
15	24	48	18.20

ที่มา : กันยา ดันตวิสุทธิกุล, 2540 : 45

3.2.2.3 การวิเคราะห์หาค่าการสูญเสียน้ำระหว่างการปรุง

1) ตัดชิ้นเนื้อของกล้ามเนื้อสันนอกและกล้ามเนื้อสะโพกให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดประมาณ 2×3 นิ้วหนา 1 นิ้ว ชั่งน้ำหนักแต่ละชิ้นด้วยเครื่องชั่ง Sartorius CP-4202 S บันทึกเป็นน้ำหนักเริ่มต้น (W1)

2) นำก้อนเนื้อไปใส่ถุงพลาสติก Polyethylene ขนาด 7×11 นิ้ว แล้วนำไปต้มด้วยเครื่อง Water bath Memmert WB-14 ที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 40 นาที

3) จากนั้นนำถุงพลาสติกที่บรรจุเนื้อไปทำให้เย็นจนเท่าอุณหภูมิห้องโดยให้น้ำไหลผ่านถุงพลาสติกที่บรรจุเนื้ออย่างน้อย 15 นาที นำเนื้อออกจากถุงพลาสติกแล้วทำการชั่งน้ำหนักแต่ละชิ้น บันทึกเป็นน้ำหนักหลังทำให้สุก (W2)

4) การคำนวณหาค่าการสูญเสียน้ำระหว่างการปรุง

$$\% \text{ Cooking loss} = \frac{W1 - W2}{W1} \times 100$$

W1

3.2.2.4 การวิเคราะห์หาความนุ่มของเนื้อ

1) นำก้อนเนื้อที่ผ่านการวิเคราะห์หาค่าการสูญเสียน้ำระหว่างการปรุง มาเจาะด้วยตัวเจาะรูปทรงกระบอกที่มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 1.27 เซนติเมตร

2) นำไปวัดค่าแรงตัดผ่านเนื้อ โดยตัดขวางเส้นใยกล้ามเนื้อด้วยเครื่อง Hounsfield S-Series

3.2.2.5 การวิเคราะห์หาขนาดเส้นใยกล้ามเนื้อ

1) เก็บตัวอย่างกล้ามเนื้อสะโพกและกล้ามเนื้อสันนอกที่ระยะเวลาก่อน 1 ชั่วโมง หลังจากสตัว์ตาย โดยตัดชิ้นเนื้อขนาดประมาณ 1×1 เซนติเมตร แช่ชิ้นเนื้อใน Neutral formalin 4 % อย่างน้อย 48 ชั่วโมง ในตู้เย็นอุณหภูมิ 8 องศาเซลเซียส

2) นำชิ้นเนื้อที่แช่ใน Neutral formalin 4 % อย่างน้อย 48 ชั่วโมง มาหั่นชิ้นด้วยมีดให้หนาประมาณ $1/8$ นิ้ว แล้วใส่เนื้อในเครื่องปั่น Mulinex เติมสารละลาย NaCl 0.9 % ประมาณ 50 มิลลิลิตร ลงในเครื่องปั่น แล้วปั่นด้วยความเร็วต่ำประมาณ 30 วินาที หรือจนกว่าชิ้นเนื้อจะแตกละเอียด

3) นำสารละลายที่ปั่นได้หยดลงบนแผ่นกระจกสไลด์ นำไปวัดขนาดภายใต้กล้องจุลทรรศน์ Compound microscope กำลังขยาย $15x \times 10x$ ทำการวัดขนาดเส้นใยกล้ามเนื้อสันนอกและกล้ามเนื้อสะโพกโดยวัดตามจำนวนช่องที่มองเห็นผ่าน Ocular micrometer ในกระบอกของเลนส์ตา ทำการวัดตัวละ 50 ซ้ำ

4) การหาค่า Conversion factor (CF)

- ไล่ Ocular micrometer ในกระบอกของเลนส์ตา
- วาง Stage micrometer บนแท่นวางสไลด์
- ดูภายใต้กล้องว่าแต่ละที่กำลังขยาย จำนวนช่องของ Ocular micrometer เท่ากับกี่

ช่องของ Stage micrometer

$$1 \text{ mm} = 1000 \text{ micron}$$

$$CF = \frac{\text{จำนวนช่อง Stage micrometer}}{\text{จำนวนช่อง Ocular micrometer}}$$

5) การหาขนาดเส้นใยกล้ามเนื้อ

$$D = CF \times \text{ความยาวของ 1 ช่องของ Stage micrometer (L)} \times 1000$$

เมื่อ D = ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางกล้ามเนื้อ มีหน่วยเป็น ไมครอน

CF = ค่า Conversion factor

L = ค่าความยาวของ 1 ช่องของ Stage micrometer มีหน่วยวัดเป็น เซนติเมตร

3.2.2.6 การวิเคราะห์หาความยาวซาร์โคเมอร์

1) เตรียม Solution A โดยเติม KCl 7.46 กรัม Boric acid 2.49 กรัม EDTA 1.85 กรัม ละลายในน้ำกลั่น 700 มิลลิลิตร เติม Glutaraldehyde 25 % 100 มิลลิลิตร ทำการปรับค่า pH ให้ค่า pH = 7.1 หลังจากนั้นทำการปรับปริมาตรด้วยน้ำกลั่นให้ได้ 1 ลิตร

2) เตรียม Solution B โดยเติม KCl 1.86 กรัม Boric acid 2.49 กรัม EDTA 1.85 กรัม ละลายในน้ำกลั่น 700 มิลลิลิตร เติม Glutaraldehyde 25 % 100 มิลลิลิตร ทำการปรับค่า pH ให้ค่า pH = 7.1 หลังจากนั้นทำการปรับปริมาตรด้วยน้ำกลั่นให้ได้ 1 ลิตร

3) ตัดชิ้นเนื้อของกล้ามเนื้อสันนอกและกล้ามเนื้อสะโพกตัวอย่างละ 3 ชิ้นขึ้นละประมาณ 0.5 กรัม แช่ใน Solution A 25 มิลลิลิตร เป็นเวลา 2 ชั่วโมง

4) ย้ายชิ้นเนื้อจาก Solution A มาแช่ใน Solution B 25 มิลลิลิตร เป็นเวลา 24 ชั่วโมง

5) ใช้คีมคีบชิ้นเนื้อมาเล็กน้อยมาวางบนแผ่นกระจกสไลด์ ใช้ช้อนตักสารเหล็กคีบชิ้นเนื้อให้แตก

6) นำแผ่นกระจกสไลด์ที่เตรียมเสร็จแล้วไปทำการวัดความยาวซาร์โคเมอร์ด้วยเครื่อง Research Electro-optics SC-31004 โดยใช้ไม้บรรทัดวัดความกว้างของแสงเลเซอร์ที่ทะลุ

ผ่านตัวอย่างบนแผ่นสไลด์ลงมายังพื้นรองรับภาพในหน่วยวัดเซนติเมตร ทำการวัดตัวอย่างละ 30 ซ้ำ แล้วนำผลที่ได้มาเข้าสมการในการหาค่าความยาวซาร์โคเมอร์ในหน่วยวัด μm

7) การหาค่าความยาวซาร์โคเมอร์โดยใช้สมการ (ในหน่วยวัด μm)

$$\mu = 0.6328 \sqrt{\left(\frac{D}{T}\right) + 1}$$

เมื่อ D = ระยะห่างระหว่างแผ่นสไลด์กับจอรับภาพ

$2T$ = ค่าความยาวของซาร์โคเมอร์ที่วัดได้

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

นำข้อมูลที่ได้มาจากการวิจัยป้อนเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ และทำการวิเคราะห์การกระจายของข้อมูลโดยหาค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 สถานที่ทำการวิจัย

ห้องปฏิบัติการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์เกษตร ห้องปฏิบัติการวิเคราะห์เนื้อสัตว์ และห้องปฏิบัติการวิเคราะห์อาหารสัตว์ สาขาวิชา เทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตสัตว์ ภาควิชาการสัตวศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

3.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

เดือนตุลาคม พ.ศ. 2547 ถึง มีนาคม พ.ศ. 2548

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการวิจารณ์ผล

4.1 ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยคุณภาพเนื้อสุกรพื้นเมือง โดยศึกษาเกี่ยวกับ ค่าสีของเนื้อ ความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อ ความสูญเสียน้ำระหว่างการปรุง ความนุ่มของเนื้อ ขนาดเส้นใยกล้ามเนื้อ ความยาวซาร์โคเมอร์ ของสุกรพื้นเมือง จำนวน 11 ตัว จากชิ้นส่วนเนื้อ 2 ส่วน คือ กล้ามเนื้อสันนอก กับ กล้ามเนื้อสะโพก เมื่อทำการวิจัยพบว่า กล้ามเนื้อแต่ละชิ้นส่วน มีค่าสีของเนื้อ (ตารางที่ 4) ความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อ (ตารางที่ 5) ความสูญเสียน้ำระหว่างการปรุง (ตารางที่ 6) ความนุ่มของเนื้อ (ตารางที่ 7) ขนาดของเส้นใยกล้ามเนื้อ (ตารางที่ 8) ความยาวซาร์โคเมอร์ (ตารางที่ 9) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสีของเนื้อสุกรพื้นเมือง (n = 11)

ค่าที่ วิเคราะห์	ชิ้นส่วนเนื้อสุกรพื้นเมือง					
	สันนอก			สะโพก		
	ค่า L*	ค่า a*	ค่า b*	ค่า L*	ค่า a*	ค่า b*
ค่าต่ำสุด	31.88	6.1	-2.3	28.91	5.54	-3.94
ค่าสูงสุด	54.03	13.46	1.48	47.81	17.73	0.32
ค่าเฉลี่ย	40.3	10.10	-0.62	34.65	13.28	-0.97
ค่า S.D.	5.88	2.31	1.14	5.65	3.13	0.93

S.D.* คือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

L* คือ ค่าความสว่างของสี

a* คือ แกนของสีเขียวไปถึงสีแดง

b* คือ แกนของสีน้ำเงิน ไปถึงสีเหลือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่า L^* และ ค่า b^* ของกล้ามเนื้อสันนอกมีค่าสูงกว่าส่วนของกล้ามเนื้อสะโพก คือ มีค่า L^* ของกล้ามเนื้อสันนอกเฉลี่ยเท่ากับ 40.3 ค่า L^* ของกล้ามเนื้อสะโพกเท่ากับ 34.65 ค่า b^* ของกล้ามเนื้อสันนอกเฉลี่ยเท่ากับ -0.62 ค่า b^* ของกล้ามเนื้อสะโพกเฉลี่ยเท่ากับ -0.93 ส่วนค่า a^* นั้น พบว่าค่า a^* ของกล้ามเนื้อสันนอกมีค่าน้อยกว่ากล้ามเนื้อสะโพก คือ ค่า a^* ของกล้ามเนื้อสะโพกเฉลี่ยเท่ากับ 10.10 ค่า a^* ของกล้ามเนื้อสันนอกเฉลี่ยเท่ากับ 13.28 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากล้ามเนื้อสะโพกของสุกรพื้นเมืองมีลักษณะที่เข้มกว่ากล้ามเนื้อสันนอกของสุกรพื้นเมือง

ตารางที่ 5 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของค่าความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อสุกรพื้นเมือง ($n = 11$)

ค่าที่วิเคราะห์	ชิ้นส่วนเนื้อสุกรพื้นเมือง	
	สันนอก	สะโพก
ค่าต่ำสุด	0.33	0.27
ค่าสูงสุด	0.73	0.87
ค่าเฉลี่ย	0.51	0.47
ค่า S.D.	0.11	0.15

S.D.* คือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากตารางที่ 5 พบว่า ส่วนของกล้ามเนื้อสะโพกมีค่าความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อน้อยกว่าส่วนของกล้ามเนื้อสันนอก คือ กล้ามเนื้อสะโพกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.47 และกล้ามเนื้อสันนอกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.51 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากล้ามเนื้อสันนอกมีความสามารถในการอุ้มน้ำสูงกว่ากล้ามเนื้อสะโพก

ตารางที่ 6 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการสูญเสียน้ำระหว่าง
การปรุงของเนื้อสุกรพื้นเมือง (หน่วยวัด เปอร์เซ็นต์) (n = 11)

ค่าที่วิเคราะห์	ชิ้นส่วนเนื้อสุกรพื้นเมือง	
	สันนอก	สะโพก
ค่าต่ำสุด	20.9	22.73
ค่าสูงสุด	57.21	43.96
ค่าเฉลี่ย	31.85	33.45
ค่า S.D.	6.87	5.18

S.D.* คือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากตารางที่ 6 พบว่า กล้ามเนื้อสันนอกมีค่าการสูญเสียน้ำระหว่างการปรุงต่ำกว่ากล้ามเนื้อสะโพก คือ กล้ามเนื้อสันนอกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.85 เปอร์เซ็นต์ และกล้ามเนื้อสะโพกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.45 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากล้ามเนื้อสะโพกมีการสูญเสียน้ำระหว่างการปรุงสูงกว่ากล้ามเนื้อสันนอก

ตารางที่ 7 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความนุ่มของเนื้อสุกร
พื้นเมือง (หน่วยวัด กิโลกรัม/ลูกบาศก์เซนติเมตร) (n = 11)

ค่าที่วิเคราะห์	ชิ้นส่วนเนื้อสุกรพื้นเมือง	
	สันนอก	สะโพก
ค่าต่ำสุด	4.94	5.45
ค่าสูงสุด	11.54	11.55
ค่าเฉลี่ย	7.14	8.24
ค่า S.D.	2.03	1.84

S.D.* คือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากตารางที่ 7 พบว่า กล้ามเนื้อสันนอกมีค่าแรงตัดผ่าน (Shear force) ต่ำกว่ากล้ามเนื้อสะโพก คือ กล้ามเนื้อสันนอกมีค่าแรงตัดผ่าน เฉลี่ยเท่ากับ 7.14 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เซนติเมตร เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และ กล้ามเนื้อสะโพกมีค่าแรงตัดผ่านเฉลี่ยเท่ากับ 8.24 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เซนติเมตร ซึ่ง แสดงให้เห็นว่ากล้ามเนื้อสะโพกมีความเหนียวมากกว่ากล้ามเนื้อสันนอก

ตารางที่ 8 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของขนาดของเส้นใยกล้ามเนื้อของเนื้อสุกรพื้นเมือง (หน่วยวัด ไมครอน) (n = 11)

ค่าที่วิเคราะห์	ชิ้นส่วนเนื้อสุกรพื้นเมือง	
	สันนอก	สะโพก
ค่าต่ำสุด	74.2	73.8
ค่าสูงสุด	97.26	92.8
ค่าเฉลี่ย	83.63	81.4
ค่า S.D.	8.08	6.19

S.D.* คือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากตารางที่ 8 พบว่า กล้ามเนื้อสันนอกมีค่าขนาดของเส้นใยกล้ามเนื้อกว้างกว่ากล้ามเนื้อสะโพก คือ กล้ามเนื้อสันนอกมีค่าขนาดของเส้นใยกล้ามเนื้อเฉลี่ยเท่ากับ 83.63 ไมครอนและกล้ามเนื้อสะโพกมีค่าขนาดของเส้นใยกล้ามเนื้อเฉลี่ยเท่ากับ 81.4 ไมครอน

ตารางที่ 9 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความยาวซาร์โคเมอร์ของเนื้อสุกรพื้นเมือง (หน่วยวัด ไมครอน) (n = 11)

ค่าที่วิเคราะห์	ชิ้นส่วนเนื้อสุกรพื้นเมือง	
	สันนอก	สะโพก
ค่าต่ำสุด	1.88	1.93
ค่าสูงสุด	2.00	2.04
ค่าเฉลี่ย	1.94	1.97
ค่า S.D.	0.05	0.03

S.D.* คือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 9 พบว่า กล้ามเนื้อสันนอกมีค่าความยาวซาร์โคเมียร์น้อยกว่ากล้ามเนื้อสะโพก คือ กล้ามเนื้อสันนอกมีความยาวซาร์โคเมียร์เฉลี่ยเท่ากับ 1.94 ไมครอนและกล้ามเนื้อสะโพกมีความยาวซาร์โคเมียร์เฉลี่ยเท่ากับ 1.97 ไมครอน แสดงให้เห็นว่ากล้ามเนื้อสันนอกมีความนุ่มกว่ากล้ามเนื้อสะโพก

4.2 วิจารณ์ผลการวิจัย

4.2.1 การศึกษาวิเคราะห์สีของเนื้อสุกรพื้นเมือง 11 ตัว จากชิ้นส่วนเนื้อสุกรพื้นเมือง 2 ส่วน คือ กล้ามเนื้อสันนอก กับกล้ามเนื้อสะโพก ที่แสดงในตารางที่ 4 พบว่า กล้ามเนื้อสันนอกมีค่า L^* และ b^* สูงกว่าค่าของกล้ามเนื้อสะโพก คือ ค่า L^* ของกล้ามเนื้อสันนอกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 40.3 ค่า L^* ของกล้ามเนื้อสะโพกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.65 และค่า b^* ของกล้ามเนื้อสันนอก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.62 ค่า b^* ของกล้ามเนื้อสะโพกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.93 ส่วนค่า a^* นั้น พบว่าค่า a^* ของกล้ามเนื้อสันนอกมีค่าน้อยกว่ากล้ามเนื้อสะโพก คือ ค่า a^* ของกล้ามเนื้อสันนอกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.10 ส่วนค่า a^* ของกล้ามเนื้อสะโพกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.28 เนื่องจากกล้ามเนื้อสะโพกมีการใช้งานมากกว่ากล้ามเนื้อบริเวณสันนอก จึงทำให้สะโพกมีปริมาณไมโอโกลบินสูงกว่าบริเวณสันนอก ซึ่งไมโอโกลบินทำหน้าที่ในการสะสมออกซิเจนไว้เพื่อให้กล้ามเนื้อนำออกซิเจนมาใช้ในการปฏิบัติวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อใช้ในการสร้างพลังงาน ดังนั้นกล้ามเนื้อสะโพกของสุกรพื้นเมืองจึงมีลักษณะสีที่เข้มกว่ากล้ามเนื้อสันนอกของสุกรพื้นเมือง

โดยสอดคล้องกับ เขียวลักษณ์ สุรพันธ์พิศิษฐ์ (2536 :33) ซึ่งกล่าวว่า กล้ามเนื้อของสัตว์บริเวณที่ต้องออกกำลังกายมาก ๆ จะมีปริมาณไมโอโกลบินมากกว่าสัตว์ที่ไม่ค่อยออกกำลังกาย ทั้งนี้เพราะไมโอโกลบินในกล้ามเนื้อทำหน้าที่สะสมออกซิเจนไว้เพื่อให้กล้ามเนื้อนำออกมาใช้ในการปฏิบัติวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อสร้างพลังงาน ดังนั้นกล้ามเนื้อบริเวณขาหน้า ขาหลัง และเนื้อบริเวณไหล่จะมีสีเข้มมากกว่าเนื้อส่วนสันหลังและเนื้อพื้นที่ท้อง

4.2.2 การศึกษาวิเคราะห์ความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อสุกรพื้นเมือง 11 ตัว ที่ได้ศึกษาจากจากเนื้อสุกรพื้นเมือง 2 ส่วน คือ กล้ามเนื้อสันนอก กับกล้ามเนื้อสะโพก ที่แสดงในตารางที่ 5 พบว่า กล้ามเนื้อสะโพกมีความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อน้อยกว่ากล้ามเนื้อสันนอก คือ มีความสามารถในการอุ้มน้ำของกล้ามเนื้อสะโพกเฉลี่ยเท่ากับ 0.47 และ กล้ามเนื้อสันนอกเฉลี่ยเท่ากับ 0.51 เนื่องจากกล้ามเนื้อบริเวณสะโพกมีการใช้งานมากกว่ากล้ามเนื้อบริเวณสันนอก จึงทำให้กล้ามเนื้อสะโพกมีความเหนียวมากกว่ากล้ามเนื้อบริเวณสันนอก ซึ่งส่งผลให้สะโพกมีความสามารถในการอุ้มน้ำสูงกว่าสันนอก

4.2.3 การศึกษาวิเคราะห์การสูญเสียน้ำระหว่างการปรุงของเนื้อสุกรพื้นเมือง จำนวน 11 ตัว ที่ได้ศึกษาจากเนื้อสุกรพื้นเมือง 2 ส่วน คือ กล้ามเนื้อสันนอก กับกล้ามเนื้อสะโพก ที่แสดงในตารางที่ 6 พบว่า กล้ามเนื้อสันนอกมีค่าการสูญเสียน้ำระหว่างการปรุงต่ำกว่ากล้ามเนื้อสะโพก คือ มีค่าการสูญเสียน้ำระหว่างการปรุง ของกล้ามเนื้อสันนอกเฉลี่ยเท่ากับ 31.85 เปอร์เซ็นต์ และกล้ามเนื้อสะโพกเฉลี่ยเท่ากับ 33.45 เปอร์เซ็นต์ แสดงว่า กล้ามเนื้อสะโพกมีค่าการสูญเสียน้ำระหว่างการปรุงสูงกว่ากล้ามเนื้อสันนอก เนื่องจากกล้ามเนื้อสะโพกมีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำกว่ากล้ามเนื้อสันนอกนั่นเอง

โดยสอดคล้องกับ มาลัยวรรณ อารยะสกุล และ วรรณวิบูลย์ กาญจนกฤษ (2539 : 248-281) ซึ่งกล่าวว่าชิ้นส่วนที่มีเนื้อเยื่อเกี่ยวพันมากจะทำให้เนื้อเหนียวมีผลให้เนื้อมีคุณภาพต่ำลง และน้ำเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของเนื้อสัตว์ พบว่าเนื้อสัตว์จะมีน้ำอยู่ประมาณ 50 – 70 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของสัตว์ อายุและชนิดของกล้ามเนื้อ ปริมาณน้ำในเนื้อมีความสัมพันธ์กับความฉ่ำน้ำ ความนุ่ม และรสชาติของเนื้อนั้น ๆ

4.2.4 การศึกษาวิเคราะห์ความนุ่มของเนื้อสุกรพื้นเมือง จำนวน 11 ตัว ที่ได้ศึกษาจาก 2 ส่วน คือ กล้ามเนื้อสันนอก กล้ามเนื้อสะโพก ที่แสดงในตารางที่ 7 โดยอาศัยค่าแรงตัดผ่าน (Shear force) พบว่า กล้ามเนื้อสันนอกมีค่าแรงตัดผ่าน (Shear force) ต่ำกว่ากล้ามเนื้อสะโพก คือ มีค่าแรงตัดผ่าน ของกล้ามเนื้อสันนอกเฉลี่ยเท่ากับ 7.14 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เซนติเมตร และกล้ามเนื้อสะโพกเฉลี่ยเท่ากับ 8.24 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เซนติเมตร เนื่องจากกล้ามเนื้อสะโพกมีการใช้งานมากกว่ากล้ามเนื้อสันนอก ทำให้ค่าแรงตัดผ่านของกล้ามเนื้อสะโพกมีค่าสูงกว่ากล้ามเนื้อสันนอก ส่งผลให้กล้ามเนื้อสันนอกมีความนุ่มมากกว่ากล้ามเนื้อสะโพก

โดยสอดคล้องกับ เขวาลักษณ์ สุรพันธ์พิสิษฐ์ (2536 : 34-35) ซึ่งกล่าวว่าความนุ่มของเนื้อเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ คือ สัดส่วนของเนื้อเยื่อเกี่ยวพันที่มีอยู่ใน โครงสร้างของกล้ามเนื้อ เป็นผลทำให้เนื้อมีความนุ่มแตกต่างกัน เนื้อที่ตัดมาจากส่วนขาซึ่งเป็นอวัยวะที่ต้องออกแรงมากจะมีสัดส่วนของอิพิไมเซียมรวมกับเส้นเอ็นจำนวนมาก ทำให้เนื้อจากส่วนนี้มีความนุ่มน้อยกว่าเนื้อตำแหน่งอื่น ๆ เช่น เนื้อสัน

4.2.5 การศึกษาวิเคราะห์ขนาดของเส้นใยกล้ามเนื้อของเนื้อสุกรพื้นเมือง จำนวน 11 ตัว ที่ได้ศึกษาจากเนื้อสุกรพื้นเมือง 2 ส่วน คือ กล้ามเนื้อสันนอก กับกล้ามเนื้อสะโพก ที่แสดงในตารางที่ 8 พบว่า กล้ามเนื้อสันนอกมีค่าขนาดของเส้นใยกล้ามเนื้อมากกว่ากล้ามเนื้อสะโพก คือ มีค่าขนาดของเส้นใยกล้ามเนื้อของสันนอกเฉลี่ยเท่ากับ 83.63 ไมครอนและกล้ามเนื้อสะโพกเฉลี่ยเท่ากับ 81.4 ไมครอน ซึ่งขนาดเส้นใยกล้ามเนื้อสันนอกที่มีขนาดใหญ่กว่าขนาดเส้นใยกล้ามเนื้อสะโพกนั่นเอง ที่ทำให้สันนอกมีลักษณะเนื้อที่หยาบกว่าสะโพก

บรรณานุกรม

- กันยา ตันติวิสุทธิกุล. “การวัดความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อสุกรในภาคสนาม” สุกรศาสตร์. 94(23). นครปฐม : ศูนย์ฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ กำแพงแสน.
- ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมาก. 2545. การศึกษาความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อและขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของเส้นใยกล้ามเนื้อในเนื้อ ไก่พื้นเมือง. ปัญหาพิเศษ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ชัยณรงค์ คันทพนิต. 2529. วิทยาศาสตร์เนื้อสัตว์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- รมชัย สิทธิไกรพงษ์ และคณะ. 2545. ผลของสารซัลบูตามอลต่อสมรรถภาพการผลิตและคุณภาพซากสุกรขุน. วิท.กษ. 33:6 (พิเศษ).
- มาลัยวรรณ อารยะสกุล และ วรณวิบูลย์ กาญจนบุญชร. 2539. เนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร. คณาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีการอาหาร. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เยาวลักษณ์ สุรพันธ์พิศิษฐ์. 2536. เทคโนโลยีเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ:ภาควิชาอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วารารณ์ เหลืองวันทา และคณะ. 2545. คุณภาพเนื้อและไขมันของไก่พื้นเมือง ไก่ลูกผสมสองสาย และสามสายพันธุ์. กรุงเทพฯ : การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 41.
- วรวิทย์ พันธุ์เมธีศรี.2543. การใช้สารละลายแคลเซียมคลอไรด์ในการปรับความนุ่มของเนื้อโค. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วินัย ทองมาก. “8 วิธีสร้างคุณภาพเนื้อเพื่อคนไทย” วารสารสัตว์เศรษฐกิจ. ปีที่ 21 เล่มที่ 466 2546 . น. 21-25.
- Chantalakhana, C. “Improvement of pigs in the future. Pig Magazine. Vol. 7. No. 8. pp 27-45.

บรรณานุกรม (ต่อ)

อาทิตย์ เชื้อทอง.2545 . ผลการใช้สารละลายแคลเซียมคลอไรด์ที่มีต่อลักษณะทางคุณภาพของเนื้อโคโตเต็มวัย. ปัญหาพิเศษ. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

Tuma, H.J. *et al.* 1962. Relationship of fiber diameter to tenderness and meatiness as influenced by bovine age. อ้างโดย จันทรพร เจ้าทรัพย์. 2538. การศึกษาเปรียบเทียบสมบัติบางประการของกล้ามเนื้อและขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเส้นใยกล้ามเนื้อระหว่างกระบือ และ โคขุนอายุน้อย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสัตวบาล บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Kimloon,T.1998.“การวิจัยสุกรพื้นเมือง”. สมรรถภาพของสุกรพื้นเมืองไทย. แหล่งที่มา: <http://www.chuangmai.ac.th/abstract> , 10 พฤศจิกายน 2547.

“พันธุ์สุกร”. สุกรพันธุ์พื้นเมือง. แหล่งที่มา :www.dld.go.th/home/biopig.html, 20 กุมภาพันธ์ 2548.



ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าสีของเนื้อสุกรพื้นเมือง 2 ชั้นส่วน (n = 11)

สุกร พื้นเมือง	ครั้งที่	ค่าสีของเนื้อสุกรพื้นเมือง					
		สันนอก			สะโพก		
		ค่า L*	ค่า a*	ค่า b*	ค่า L*	ค่า a*	ค่า b*
1	1	45.78	13.06	-1.76	42.74	9.78	-0.93
	2	54.03	10.5	-0.38	42.65	11.25	-0.78
2	1	31.88	11.61	-1.18	30.78	13.94	-1.21
	2	33.71	13.2	-1.41	28.91	15.38	-2.13
3	1	36.2	13.46	0.99	29.39	17.04	-0.33
	2	37.47	12.62	1.48	29.29	16.55	-0.56
4	1	35.86	11.89	1.23	40.31	12.81	0.06
	2	36.26	10.5	-0.71	33.06	11.49	-1.39
5	1	41.12	9.15	1.34	36.03	17.33	0.32
	2	40.7	10.3	-0.41	32.84	17.73	-0.07
6	1	45.34	6.1	-0.82	35.27	13.33	-0.89
	2	50.19	11.91	-1.07	33.02	14.1	-0.34
7	1	37.98	6.33	-1.85	47.84	8.04	-0.34
	2	37.98	11.61	-1.58	46.28	8.77	-0.43
8	1	32.3	9.83	-1.27	32.63	12.52	-2.22
	2	33.35	9.81	-1.92	30.64	13.71	-0.59
9	1	40.36	11.79	-0.68	32.34	14.71	-1.69
	2	39.3	8.23	-2.3	32.56	15.64	-0.83
10	1	43.59	7.67	-0.35	29.23	5.54	-3.94
	2	40.62	6.98	-1.64	33.6	13.45	-0.58
11	1	45.48	7.42	0.28	30.2	14.36	-1.35
	2	47.1	8.15	0.35	32.78	14.71	-1.12

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

สุกร พื้นเมือง ตัวที่	ชำที่	ค่าสีของเนื้อสุกรพื้นเมือง					
		สันนอก			สะโพก		
		ค่า L*	ค่า a*	ค่า b*	ค่า L*	ค่า a*	ค่า b*
ค่าต่ำสุด		31.88	6.1	-2.3	28.91	5.54	-3.94
ค่าสูงสุด		54.03	13.46	1.48	47.81	17.73	0.32
ค่าเฉลี่ย		40.3	10.10	-0.62	34.65	13.28	-0.97
ค่า S.D.		5.88	2.30	1.136	5.65	3.13	0.93



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อสุกรพื้นเมือง 2 ชั้นส่วน ($n = 11$)

สุกร พื้นเมืองตัว ที่	ซ้ำที่	ค่าความสามารถในการอุ้มน้ำของเนื้อสุกรพื้นเมือง	
		สันนอก	สะโพก
1	1	0.51	0.44
	2	0.35	0.51
2	1	0.56	0.34
	2	0.47	0.6
3	1	0.69	0.44
	2	0.6	0.56
4	1	0.5	0.27
	2	0.5	0.4
5	1	0.56	0.4
	2	0.33	0.47
6	1	0.42	0.36
	2	0.33	0.33
7	1	0.62	0.38
	2	0.52	0.4
8	1	0.73	0.86
	2	0.64	0.87
9	1	0.44	0.5
	2	0.52	0.51
10	1	0.4	0.44
	2	0.44	0.4
11	1	0.01	0.52
	2	0.52	0.4
ค่าต่ำสุด		0.33	0.27
ค่าสูงสุด		0.73	0.87
ค่าเฉลี่ย		0.51	0.47

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้
 0.11 0.15 อนุญาตให้นำไปใช้
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 3 ค่าการสูญเสียน้ำระหว่างการปรุงของเนื้อสุกรพื้นเมือง 2 ชิ้นส่วน (n = 11)

ตัวที่	ชำที่	ค่าการสูญเสียน้ำระหว่างการปรุงของเนื้อสุกรพื้นเมือง (เปอร์เซ็นต์)	
		สันนอก	สะโพก
1	1	35.77	40.19
	2	33.53	41.96
	3	35.1	43.96
2	1	26.46	31.79
	2	20.9	35.03
	3	-	34.7
3	1	28.17	28.37
	2	26.39	29.13
	3	25.81	23.8
4	1	40.03	35.34
	2	25.41	37.86
	3	38.16	-
5	1	34.34	36.24
	2	33.88	39.36
6	1	36.31	38.23
	2	36.74	38.21
	3	33.06	-
7	1	34.08	34.59
	2	34.3	34.82
	3	33.78	-
8	1	57.21	32.56
	2	27.82	31.11
	3	34.44	-
9	1	22.49	22.73
	2	28.14	29.58

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตเห็นมาใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 3 (ต่อ)

สุกรพื้นเมือง ตัวที่	ชำที่	ค่าการสูญเสียระหว่างการปรุงของเนื้อสุกรพื้นเมือง (เปอร์เซ็นต์)	
		สันนอก	สะโพก
	3	-	27.96
10	1	29.6	33.13
	2	30.87	32.66
	3	-	32.08
11	1	26.24	29.08
	2	26.6	28.64
	3	28.04	-
ค่าต่ำสุด		20.9	22.73
ค่าสูงสุด		57.21	43.96
ค่าเฉลี่ย		31.85	33.45
ค่า S.D.		6.87	5.18

- * คือ ส่วนที่ไม่ได้วัดค่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 4 ค่าความนุ่มของเนื้อสุกรพื้นเมือง 2 ชั้นส่วน (n = 11)

สุกรพื้นเมืองตัวที่	ค่าความนุ่มของเนื้อสุกรพื้นเมือง (กิโลกรัม / ลูกบาศก์เซนติเมตร)	
	สันนอก	สะโพก
1	4.94	9.81
2	11.54	11.55
3	8.28	6.74
4	6.87	10.35
5	7.19	8.22
6	7.77	8.23
7	4.04	9.09
8	8.73	6.38
9	7.39	6.93
10	6.01	5.45
11	5.79	7.92
ค่าต่ำสุด	4.94	5.45
ค่าสูงสุด	11.54	11.55
ค่าเฉลี่ย	7.14	8.24
ค่า S.D.	2.03	1.84

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 5 ค่าขนาดเส้น โยกล้ำมเนื้อสุกรพื้นเมือง 2 ชั้นส่วน (n = 11)

สุกรพื้นเมืองตัวที่	ค่าขนาดของเส้น โยกล้ำมเนื้อสุกรพื้นเมือง (ไมครอน)	
	สันนอก	สะโพก
1	81.6	85.4
2	74.6	78.8
3	94.44	76.8
4	80.6	74.2
5	81.4	85.6
6	80	73.8
7	77	80
8	97.26	92.8
9	85	86
10	93.8	86.4
11	74.2	75.6
ค่าต่ำสุด	74.2	73.8
ค่าสูงสุด	97.26	92.8
ค่าเฉลี่ย	83.63	81.4
ค่า S.D.	8.08	6.19

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 6 ค่าความยาวซาร์โคเมอร์ของเนื้อสุกรพื้นเมือง 2 จีนส่วน (n = 11)

สุกรพื้นเมืองตัวที่	ค่าความยาวซาร์โคเมอร์ของเนื้อสุกรพื้นเมือง (ไมครอน)	
	สันนอก	สะโพก
1	2.00	1.96
2	1.97	2.01
3	1.97	2.00
4	1.96	1.95
5	1.99	2.00
6	1.90	1.95
7	1.92	1.97
8	1.94	2.04
9	1.88	1.94
10	2.00	1.93
11	1.84	1.94
ค่าต่ำสุด	1.88	1.93
ค่าสูงสุด	2.00	2.04
ค่าเฉลี่ย	1.94	1.97
ค่า S.D.	0.05	0.03

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้